

**Zajištění provozu Jednotné informační brány
v celonárodním měřítku a zastřešení projektu ANL+**

Projekt upravený po redukcí finančních prostředků

**Podprogram č. 8 Informační zdroje
B. Zpřístupnění informačních zdrojů prostřednictvím
Jednotné informačních brány**

Národní knihovna České republiky

24. května 2012

Popis projektu

Úvod – důsledky redukce finančních prostředků a výběru EDS pro NK ČR

Původní projekt **Zajištění provozu Jednotné informační brány v celonárodním měřítku, budování oborových informačních bran a zastřešení ANL + (JIB)** v sobě integroval několik souvisejících projektů rozhodujícího strategického i praktického významu pro české knihovnictví. Cíle projektu byly v roce 2012 rozděleny do několika dílčích cílů:

Zajištění provozu a rozvoje Jednotné informační brány (JIB) v celonárodním měřítku

Budování oborových informačních bran

Zastřešení projektu ANL+

Harmonizace a optimalizace věcného zpřístupnění s ohledem na integraci českých zdrojů do mezinárodního kontextu

Vzhledem k tomu, že již při podání projektu proběhla významná redukce finančních prostředků tím, že do projektu byla bez navýšení celkové požadované částky ve srovnání s předcházejícími roky začleněna platba pro projekt ANL+ za dodávku metadat, plných textů a náhledů pro JIB od NEWTON Media, a.s. za 500 000 Kč, byl již původní rozpočet kalkulovaný na 4 498 000 Kč velmi napjatý.

Druhá vlna redukcí na výslednou částku 3 700 000 Kč již znamená nutnost utlumení nebo úplného vyřazení jednotlivých dílčích cílů. Po diskusích se členy ÚKR a s ohledem na plánovanou transformaci projektu Jednotná informační do centrálního portálu připravovaného v rámci Koncepce rozvoje byly zachovány především činnosti, které využívají všechny české knihovny a které budou následně převzaty nebo transformovány do centrálního portálu – jde o **provoz a rozvoj JIB v celonárodním měřítku**.

Další významnou prioritou je **zastřešení a zajištění pokračování celonárodního projektu ANL+**.

Výrazně utlumeny byly naopak aktivity, které souvisí s odbornou gescí NK ČR (oborové informační brány pro obory Knihovnictví a informační věda a Hudba, dále pak oblast věcného zpřístupnění a rozvoj LDAP).

Hlavní cíle projektu pro rok 2012, které jsou reálně dosažitelné v rámci nových podmínek:

Zajištění provozu a rozvoje Jednotné informační brány (JIB) v celonárodním měřítku

Zastřešení projektu ANL+

Zajištění provozu a rozvoje Jednotné informační brány (JIB) v celonárodním měřítku

Technická část – externí služby

Na rok 2012 plánujeme zajistit následující činnosti:

- **Administrace a údržba** systému MetaLib, autentizace a autorizace
- **Správa** stávajících informačních zdrojů a připojování nových zdrojů
- **Správa a rozvoj Z39.50 rozhraní** JIB pro přebírání záznamů
- **Příprava a realizace rozšíření MetaLib+**
- **Tvorba Informačního zpravodaje JIB**, školení a prezentace JIB
- **Správa a údržba** portálového řešení **Infoportálu**

V roce 2012 umožníme dalším institucím, které provozují Shibboleth Identity Provider autentizaci a autorizaci do MetaLib. Díky **zjednodušení přístupu** uživatelů k placeným zdrojům očekáváme výrazný nárůst využití JIB.

Zajistíme **přípravu a realizaci rozšíření MetaLib+** v tomto rozsahu činností:

- (a) Aktivace indexu Primo Central pomocí wizardu Primo Central Activation dostupného přes odkaz z MetaLib v. 4.4 back office.
- (b) Zajištění přístupu pro Ex Libris k lokálním instalacím ML (v. 4.4 nebo vyšší) a SFX, zajištění testování konektivity mezi propojenými produkty;
- (c) poskytnutí Ex Libris všech potřebných informací pro aktivaci Primo Central pomocí PC Activation wizardu z ML 4.4;
- (d) vytvoření potřebného uživatele ML obsahujícího všechny relevantní quicksety, jež mají být prezentovány prostřednictvím Primo;
- (e) vytvoření uživatele X-server staff user pro zřízení spojení mezi produkty Primo a MetaLib;
- (f) dodání souboru Google Scholar holdings file v SFX;
- (g) upgrade na aktuální minimální požadavky na prohlížeč, jak je definuje Ex Libris;
- (h) vložení štítku 'Powered by Primo' u dolního okraje každé webové stránky; a
- (i) začlenil vyhledávacího okna MetaLib+ (nebo odkaz na ně) do domovské stránky JIB.

Jako rozvoj služeb plánujeme znovu **rozšiřovat zastoupení placených prohledatelných plnotextových zdrojů** v JIB přístupných pro Národní knihovnu ČR a Univerzitu Karlovu v Praze.

V rámci technické části bude zajištěn **základní provoz** (nikoli rozvoj) **oborových bran** KIV a MUS.

Knihovnické činnosti

V roce 2012 budeme pokračovat v **implementaci nových zdrojů, služeb a dalších možností**, které nám umožňují softwarové nástroje ML, ML+ a SFX. Dále lze předpokládat užší spolupráci s projektem Národní digitální knihovna s cílem zajistit jednoduchý přístup k národnímu kulturnímu dědictví.

Plánované související činnosti:

- **zapojení dalších zdrojů** do JIB a jejich testování s cílem naplnění jednotlivých oborových kategorií Konspektu relevantními zdroji (českými a zahraničními, tematické skupiny EZB a SFX pro zapojení volných periodik) – průběžný úkol
- **rozvíjení autentikace** pomocí Shibboleth – zavedení této autentikace i pro další knihovny, které jsou členy federace eduID.cz (úkol navazuje na rok 2011)
- **vytvoření centrálního přihlašovacího rozhraní** v NK ČR s návazností na přihlašování JIB – shibboletizace systému Aleph - testování
- **aktualizace a doplňování nabídky SFX cílů** pro přidané služby – průběžné testování a doplňování verze 4
- **pokračování v propagačních a školicích aktivitách** dle požadavků uživatelů – se zaměřením na projekt ANL+
- **Info portál JIB** - doplňování a aktualizace informací
- **anglická verze Info portálu JIB** – texty, nápovědy, animace – rozšiřování a aktualizace v souladu s českou verzí
- **součinnost s dalšími útvary NK ČR** na budování oborových bran (katalogizace, nastavení služeb)
- **zajištění dostupnosti plných textů, případně celých dokumentů prostřednictvím meziknihovnických služeb** – návaznost na zdroje a služby portálu JIB

Zastřešení projektu ANL+

ANL+ je experimentální zdroj poskytující informace o článcích publikovaných v českých novinách, časopisech a dalších pokračujících zdrojích od roku 2011.

ANL+ navazuje na bázi ANL, kterou společně vytvářely od roku 1992 Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna v Brně, krajské knihovny a odborné knihovny.

V rámci ANL+ jsou od roku 2011 k dispozici bibliografické záznamy z titulů zpracovávaných krajskými a odbornými knihovnami i z titulů původně zpracovávaných Národní knihovnou ČR.

Tituly původně zpracovávané Národní knihovnou jsou dodávány částečně z externích zdrojů (NEWTON Media, a.s., Knihovna Akademie věd), většina je výsledkem vlastní digitalizace. Tituly dodávané Národní knihovnou obsahují kromě metadat i stručný náhled, plné texty a digitalizovanou podobu článků.

Vzhledem k tomu, že v NK ČR není dosud v provozu Kramerius 4, musí být výsledky digitalizace NK ČR zpřístupněny prostřednictvím Krameria 4 v MZK.

Metadata a u zdrojů Newton Media i stručný náhled jsou dostupné všem volně, přístup k plným textům a digitalizované podobě článků vyžaduje registraci.

JIB v současné době zastřešuje ANL a ANL+.

Se všemi záznamy je možné pracovat ve standardním rozhraní MetaLibu, tato funkcionálníta bude i nadále zachována. S metadaty, krátkými náhledy, plnými texty i obrazovou podobou původních dokumentů lze pracovat též v komfortnějším rozhraní Prima.

Jak již bylo řečeno, metadata a stručný náhled jsou dostupné všem volně, přístup k plným textům a digitalizované podobě článků vyžaduje registraci. Rok 2012 přináší významný pokrok v tom, že přístup k plným textům a digitalizované podobě článků i k přepisům televizního a rozhlasového zpravodajství u titulů zastřešených Newton Media a dodávaných do ANL+ budou mít prostřednictvím JIB VŠECHNY české knihovny, které projeví zájem a budou ochotny se podrobit namátkovému testu dodržování následujících podmínek:

VISK 8 – Informační zdroje B 2012

- Nelze provést printscreen obrazovky
- Nelze provést copy/paste v aplikaci zobrazující chráněná data
- Nelze používat USB výměnná média (flashdisk, paměťové karty atp.)
- Nelze instalovat aplikace z výměnných médií nebo stažené z internetu
- Nelze spouštět aplikace nevyžadující instalaci
- Je blokován přístup na příkazovou řádku.

Pouze některé knihovny jsou schopny vlastními silami zabezpečit své počítače tak, aby splňovaly výše uvedené podmínky, většina knihoven bude potřebovat asistenci. V rámci projektu JIB pro ně bude vytvořeno řešení založené na bootovatelném USB flashdisku s nainstalovaným prohlížečem, který bude splňovat kritéria Newton Media.

Od roku 2012 bude JIB využita i pro novou linii kooperace v oblasti zpřístupnění článků v českých novinách, časopisech a dalších pokračujících zdrojích – obohacování metadat.

Pro nový model kooperativní katalogizace článků založený na přebírání záznamů z indexu ANL+ je připraven a odzkoušen následující postup:

1. katalogizátor pracuje ve svém lokálním systému, kde provádí selekci dokumentů ke zpracování
2. využije služeb JIB a ověří, zda již existuje záznam (typicky by měl být k dispozici z ANL+ jako výsledek digitalizace nebo od agregátora), který převezme
3. převzatý záznam zkontroluje a doplní o chybějící pole (přitom zachová existující identifikátor z digitalizace nebo od agregátora)
4. pokud se záznam v JIB nenajde, zpracuje jej jako nový
5. takto zpracovaný záznam uloží ve svém lokálním systému, odkud se pravidelnými exporty dostává do báze ANL01 v NK ČR (a posléze automaticky do ANL+, kde se díky identifikátoru propojí s původním záznamem z digitalizace nebo od agregátora)

Tento model má následující výhody:

- knihovny pracují ve svém lokálním knihovním systému, který znají nejlépe (tj. nemusí se učit nic nového)
- maximálně využívá existující infrastrukturu:
 - prostředí JIB a její profily pro stahování bibliografických záznamů založené na standardu Z39.50, který je úspěšně implementován a rutinně provozován ve všech knihovních systémech v ČR po řadu let
 - schopnost JIB vyhledávat v lokálním indexu ANL+ a přebírat bibliografické záznamy
 - schopnost JIB provádět konverzi a úpravy záznamů v rámci provedeného dotazu a vrácených výsledků
 - standardní způsob dodávání dat do souborné báze ANL udržované v NK ČR, který je shodný s mechanismem dodávání do SK ČR
- umožňuje rozlišit „čistou“ verzi článkové bibliografie, kde se schází pouze vybrané články (souborná báze ANL v NK ČR) a její úplnou podobu v prostředí indexu ANL+
- nevyžaduje žádné další finanční prostředky s výjimkou instalace služby MetaLib+ (nutno realizovat v roce 2012) a lokálního indexu ANL+ (platba až v roce 2013).

Nutným předpokladem pokračování projektu ANL+ způsobem popsáním výše je ukončení experimentu (etapa 2: leden-květen 2012) a legalizace využití nástrojů používaných pro

VISK 8 – Informační zdroje B 2012

ANL+ prostřednictvím MetaLib+. MetaLib+ obsahuje uživatelské rozhraní Primo, jež je určeno k tomu, aby fungovalo jako přístupový bod k indexu Primo Central (pro ANL+ též k lokálnímu indexu ANL+) a k MetaLibu.

Po rozšíření MetaLibu do podoby MetaLib+ bude reálné v rámci JIB zajistit pokračování a zastřešení projektu ANL+ v následujícím rozsahu:

- analýza datových formátů dodavatelů a sestavení importních pravidel
- jednorázový import dat do CI na počátku (KNAV, K4 MZK – digitalizace Elsys)
- po jednorázovém importu dat pravidelný denní příjem dat prostřednictvím ftp a OAI-PMH z jednotlivých zdrojů s automatickým denním indexováním
- integrace centrálního indexu do webové podoby paralelního vyhledávání Jednotné informační brány včetně zobrazování náhledů a odkazů na plné texty
- zajištění deduplikace na základě stanovených identifikátorů v jednotlivých záznamech
- integrace s modulem přebírání záznamů Jednotné informační brány
- spolupráce s krajskými knihovnami – technická asistence při přípravě a realizaci projektů VISK9

ROZPOČET PROJEKTU

	Požadavek na dotaci	Vlastní prostředky (finanční spoluúčast)	Náklady projektu celkem
Celkové náklady projektu (Kč):			
Vyjádřete v procentech poměr mezi požadovanou dotací a náklady hrazenými z ostatních zdrojů (v %)	100 %	0%	100%

Investiční náklady projektu:

Položka:	Požadavek na dotaci	Vlastní prostředky	Investiční náklady projektu celkem
Celkem investiční náklady:			

Neinvestiční náklady projektu:

Položka:	Požadavek na dotaci	Vlastní prostředky	Neinvestiční náklady projektu celkem
1) nákupy - drobný hmotný majetek			
- ostatní dlouhodobý nehmotný majetek			
2) služby	3 604 000 Kč	0	3 559 000 Kč
3) ostatní osobní náklady (OON)	82 000 Kč	0	105 000 Kč
4) ostatní (licence)	14 000 Kč	0	35250 Kč
Celkem neinvestiční náklady:	3 700 000 Kč	0	3 700 000 Kč

Další zdroje krytí projektu:

žádné

Požadavek na dotaci zaokrouhlete na celé tisíce.

Investiční prostředky

Mezi investiční prostředky patří zejména:

- nákupy – nákup dlouhodobého hmotného majetku (výpočetní technika apod., jejíž pořizovací cena je vyšší než 40 tis. Kč),
- nákup dlouhodobého nehmotného majetku (programové vybavení nad 60 tis. Kč).

Neinvestiční prostředky

Mezi neinvestiční prostředky se započítávají zejména:

- a) nákupy - nákup drobného hmotného majetku (materiál, výpočetní technika),
 - nákup ostatního dlouhodobého nehmotného majetku (programové vybavení do 60 tis. Kč, licenční a patentové poplatky),
- b) služby – např. lektorské, konzultační a poradenské služby, telekomunikační poplatky,
- c) ostatní osobní náklady,
- d) ostatní – např. režijní náklady, pojištění.

KOMENTÁŘ ROZPOČTU

Celkové náklady: (tzn. součet všech nákladů na projekt: vlastní, příp. další zdroje + dotace)

3 700 000 Kč

Investiční náklady: (Přesně specifikujte jednotlivé položky uvedené v tabulce včetně jejich vyčíslení v Kč)

- celkem:

- z toho dotace:

- vlastní prostředky:

Neinvestiční náklady: (Přesně specifikujte jednotlivé položky uvedené v tabulce pod body 1), 2), 3) a 4) včetně vyčíslení v Kč. U ostatních osobních nákladů uveďte rozpis osob podílejících se na zajištění projektu včetně výše úvazků nebo počtu hodin. U režijních nákladů uveďte jejich propočet.)

- celkem: **3 700 000 Kč**

- z toho dotace: **3 700 000 Kč**

- vlastní prostředky: **0 Kč**

Investiční náklady

žádné

1) Nákupy, drobný hmotný majetek

žádné

2) Služby

Specifikace a cena: MetaLib, SFX maintenance, MarcIt maintenance, Metaindex unlimited maintenance: 1 626 000 Kč

Roční poplatky za údržbu a rozvoj MetaLib s možností využití v celonárodním měřítku + 1 univerzální instance SFX, 2 specializované SFX instance pro oborové brány KIV a MUS, roční poplatky za MarcIt a Metaindex unlimited.

Zajišťuje: Ex Libris

Specifikace a cena: MetaLib+: instalace, základní nastavení : 107 000 Kč

Instalace a základní nastavení služby MetaLib+, jejímž prostřednictvím získá JIB po ukončení experimentu (květen 2012) nezbytné nástroje k realizaci projektu ANL+ : Primo discovery a PCI.

Zajišťuje: Ex Libris

Specifikace a cena: JIB – provoz a rozvoj: 526 501 Kč

Lokální správa HW i SW pro provoz JIB + rozvoj podle požadavků NK ČR i uživatelů projektu JIB a základní údržba oborových informačních bran KIV a MUS. S ohledem na celonárodní rámec i množství uživatelů a zapojených zdrojů se jedná o velký rozsah prací. V rámci provozu a rozvoje JIB budou zajištěny i činnosti nezbytné pro přípravu a realizaci rozšíření MetaLib+ (podrobnější specifikace činností je uvedena v popisu činností).

Zajišťují: UK-ÚVT, M. Ledinský, J. Pokorný, J. Pavlík, J. Krajíc

Specifikace a cena: Práce pro projekt ANL+ po dobu experimentu (leden-květen 2012): 78 000 Kč

Jednalo se o následující práce: analýza datových formátů dodavatelů a sestavení importních pravidel, jednorázový import dat do CI na počátku (KNAV, K4 MZK – digitalizace Elsysyst), po jednorázovém importu dat pravidelný denní příjem dat prostřednictvím ftp a OAI-PMH z jednotlivých zdrojů s automatickým denním indexováním ((KNAV, K4 MZK – digitalizace Elsysyst, Newton Media, ANL), integrace centrálního indexu do webové podoby paralelního vyhledávání Jednotné informační brány včetně zobrazování náhledů a odkazů na plné texty, zajištění deduplikace na základě stanovených identifikátorů v jednotlivých záznamech, integrace s modulem přebírání záznamů Jednotné informační brány, spolupráce s krajskými knihovnami – technická asistence při přípravě a realizaci projektů VISK 9.

Zajišťuje: MultiData

Specifikace a cena: bX pro 50 knihoven: 593 000 Kč

Roční poplatky za rozšíření služby bX (doporučování dalších zdrojů) pro další knihovny zapojené v JIB.

Zajišťuje: Ex Libris

Specifikace a cena: ANL+: dodávka metadat, plných textů a náhledů pro JIB: 499 999 Kč

Dodání dat pro všechny české knihovny dle dohodnutých podmínek od NEWTON Media, a.s.

Zajišťuje: Newton Media

Specifikace a cena: ANL+, JIB – návaznost, koordinace: 120 000 Kč

Zajištění návaznosti projektů ANL+ a JIB, koordinace činností, návaznosti JIB na centrální portál připravovaný v rámci Koncepce rozvoje knihoven.

Zajišťuje: B. Stoklasová

Specifikace a cena: Zabezpečení počítačů knihoven pro využití zdrojů NM: 5 000 Kč

Konzultace, testy, dokumentace.

Zajišťuje: F. Veselý

3) Ostatní osobní náklady

Poznámka: Všechny činnosti budou vykonávány v rámci dohod o provedení práce, nejsou zde tedy kalkulovány náklady na sociální a zdravotní pojištění.

Specifikace a cena: JIB – knihovnické činnosti: 52 000 Kč

Knihovnické činnosti spojené s provozem a rozvojem JIB a oborových bran (podrobnější specifikace viz Popis projektu).

Zajišťují: K. Košťálová, J. Jindrová, V. Ševčíková, L. Válková

Specifikace a cena: Zabezpečení počítačů knihoven 15 000 Kč

Programátorské práce na přípravě řešení založeném na bootovatelném USB flashdisku s nainstalovaným prohlížečem, který bude splňovat kritéria Newton Media.

Zajišťují: V. Rosecký, J. Nechvátal

Specifikace a cena: Využití K4 v MZK pro účely ANL+: 8 000 Kč

Práce související s využitím K4 v MZK – importy, správa a úprava dat, programátorské práce

Zajišťuje: M. Jobánek

Specifikace a cena: Technický management a koordinace projektu: 30 000 Kč

Činnosti spojené s řízením, administrativní a technickou koordinací projektu na straně NK ČR.

Zajišťují: E. Lichtenbergová, N. Mikšovská

4) Ostatní (licence)

Specifikace a cena: Licence EZ Proxy: 14 000 Kč

Nutné pro zajištění vzdáleného přístupu

Zajišťuje: OCLC

Specifikace a cena: Licence Primo (leden-květen 2012): 25 500 Kč

Legalizace využití Prima pro projekt ANL+ na období leden-květen 2012 (od června 2012 legalizováno prostřednictvím MetaLib+)

Zajišťuje: MultiData

Další zdroje krytí projektu (i předpokládané):

(Vypište, pokud žádáte o grant na stejný projekt i u jiné organizace. Jedná se pouze o informativní údaj.)

žádné